

Produksjonshygiene og holdbarhet av pre-rigor laksefilet

Resultater fra forprosjekt april 2012-mars 2013

Even Heir, Nofima

Samling Rica Hell Hotel 12.-13. juni 2013

Bakgrunn

- Ønsker økt holdbarhet og kvalitet på norsk laksefilet
  - Noen få dagers lenger holdbarhet kan redusere svinnet med 25%
    - Mindre avfall og svinn
    - Enklere kundehåndtering
    - Potensiale for årlige milliongevinster i økt verdiskaping for norskprodusert laksefilet

Hvilke svar ønsker industrien?

- Er det potensial for økt mikrobiologisk holdbarhet på pre-rigor laksefilet?
- Hvordan er produksjonshygienen på laksefilet fra ulike anlegg?
- Hvilke faktorer begrenser holdbarheten til pre-rigor produsert laksefilet?
- Hvilke bakterier er viktigst for forringelse ved islagring?

Hygiene og mikrobiologisk holdbarhet av laksefilet

Innhold i forprosjekt

- Hva vet vi i dag? Litteraturgjennomgang med rapport
- Hva er variasjon og nivå av bakterier på fersk islagret laksefilet fra norske anlegg?
- Hvordan utvikler bakteriefloraen seg under lagring?
- Er det spesielle karakteristika (prosess, råstoff og hygiene) for anlegg med lave bakterienivåer?
- Hva må man vite mer om for å bedre mikrobiologisk kvalitet til fersk laks?
- **Er det potensial for økt holdbarhet og grunnlag for videre studier?**

Gjennomføring – og valg på veien

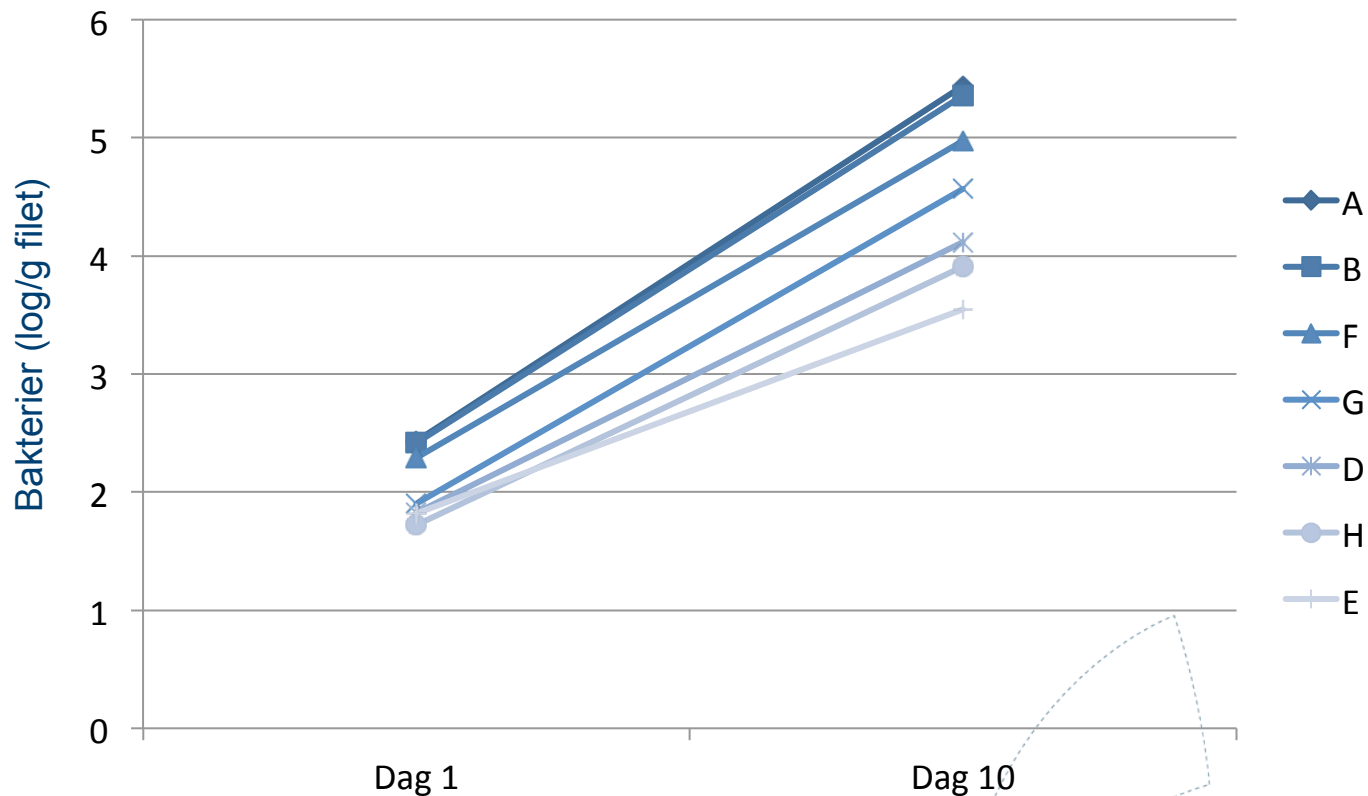
- Hva er variasjon og nivå av bakterier på fersk islagret laksefilet fra norske anlegg ?
- Har fileteringsprosessen en betydelig innvirkning på mikrobiologisk kvalitet
- Hvilke bakterier dominerer rett etter filetering? Hvordan utvikler bakteriefloraen seg etter lagring på is?
- Fisk fra flere anlegg – 7 anlegg deltok
  - Produsert i anlegget
  - Håndfiletert (Nofima/anlegg)
  - Overnattsending til Nofima
- To prøvetyper
  - Dyrking på næringsagar, telling av bakterier og nedfrysing av stammer
  - Prøver for DNA-baserte analyser
- Lagringsbetingelser
  - Is, plast mellom lagene
  - 10 dager. For å se forskjeller måtte uttaket være før fisken er overgrodd

Gjennomføring – og valg på veien

- Er det forskjeller i mikrobiologisk kvalitet på filet produsert tidlig og sent på produksjonsdagen?
- Er det spesielle karakteristika (prosess, råstoff og hygiene) for anlegg med lave bakterienivåer?
- Prøveuttak ved oppstart og ca klokken 12
  - Praktisk umulig med senere uttak
- Spørsmål til hvert anlegg
  - Temperaturer, renhold, antall skift
  - Besøk av alle anlegg for ressurskrevende

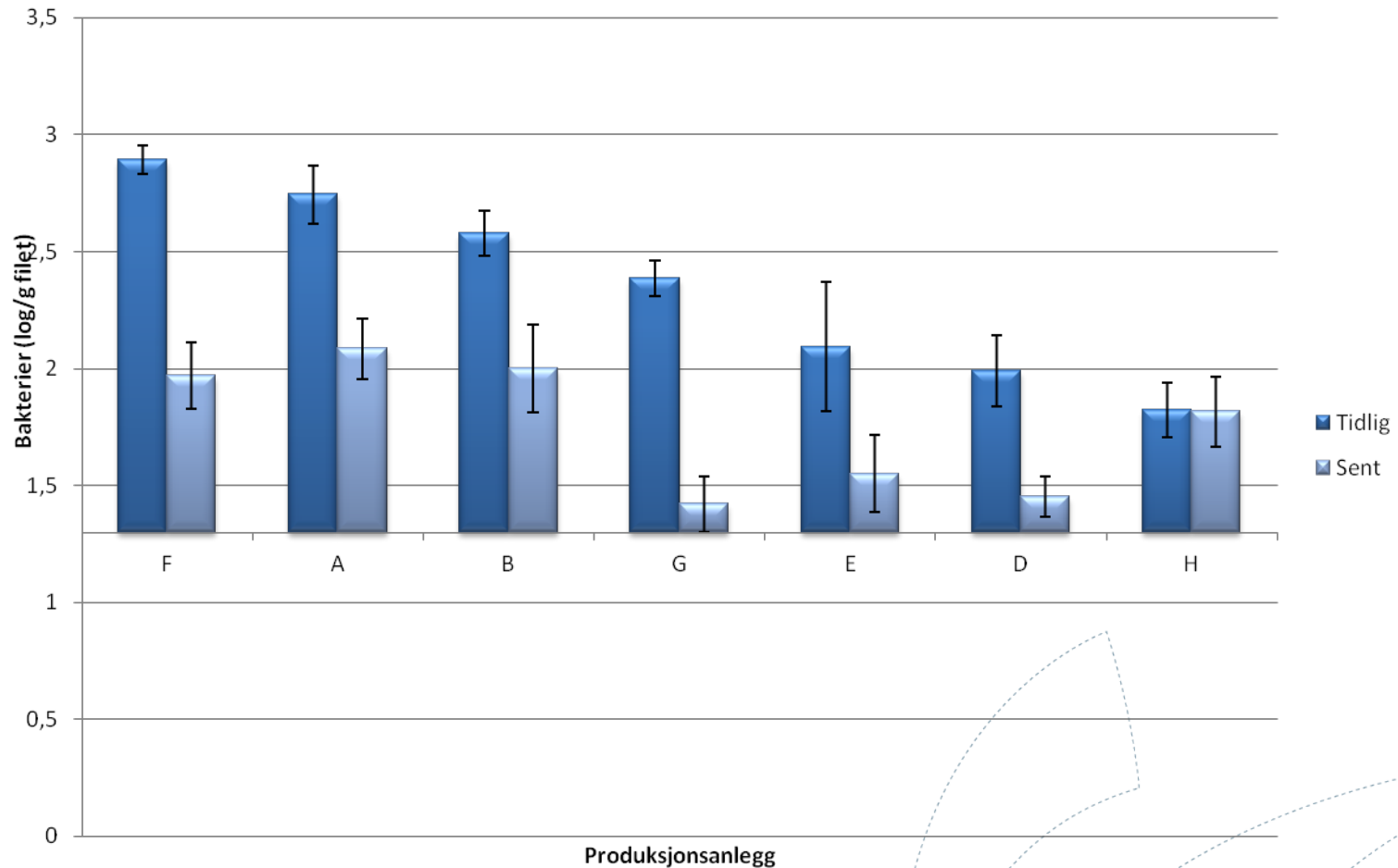

Variasjon mellom anlegg

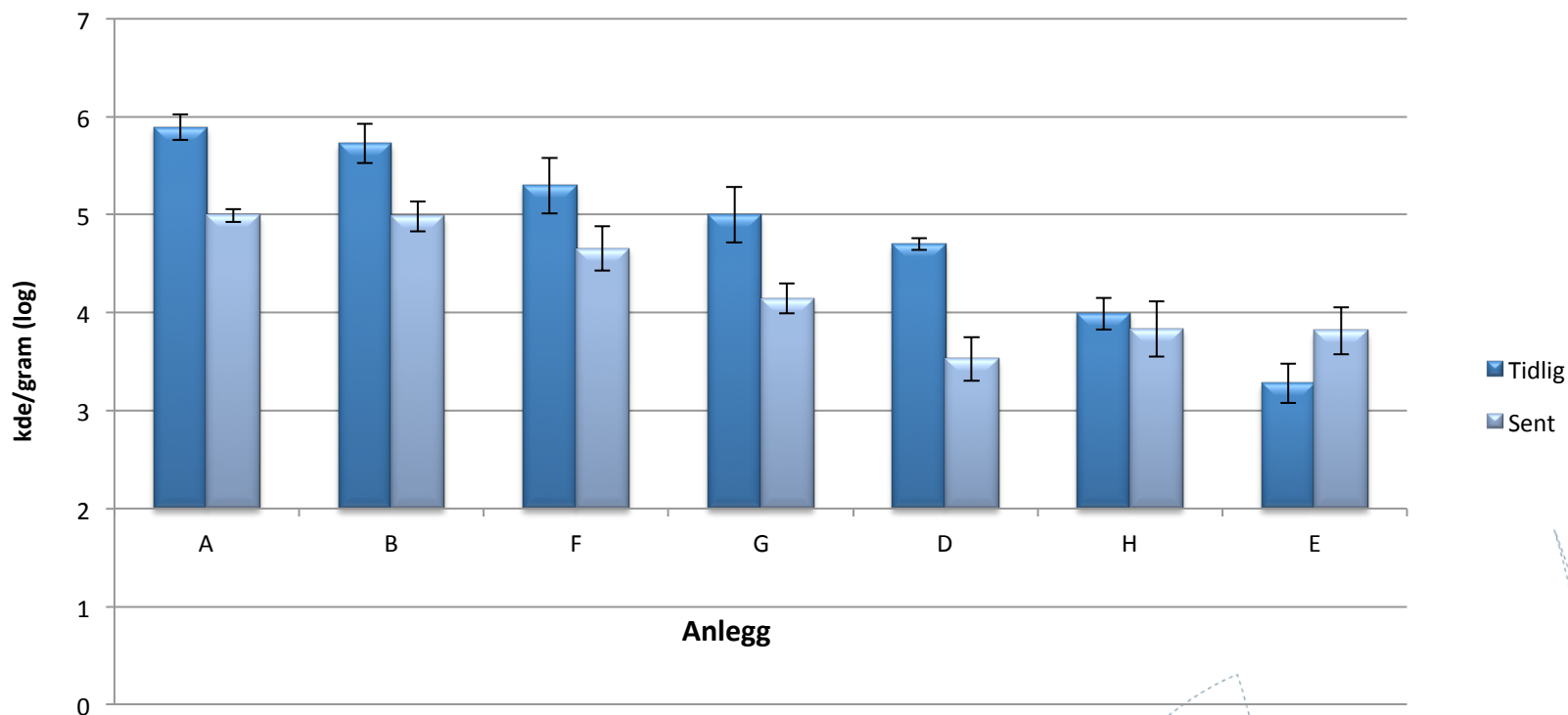

Gjennomsnitt, 8 – 12 fileter per anlegg

Bakterier i laksefilet ved Dag 1 fra 7 anlegg

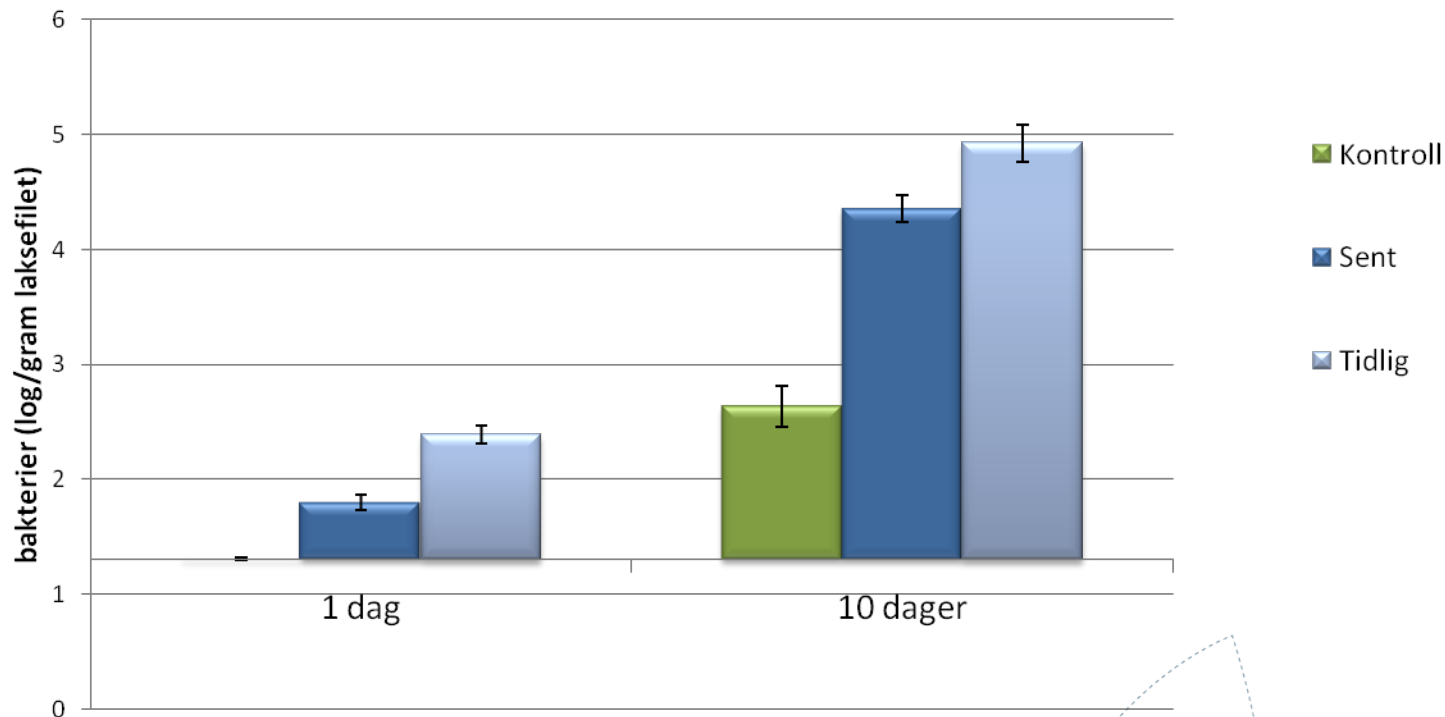
Bakterier i filet etter 10 dagers lagring på is

Etter 10 dagers lagring har de beste anleggene nær samme bakterienivået i laksen som de dårligste anleggene hadde ved dag 1.

Har prosessen betydelig påvirkning på mikrobiologisk kvalitet?

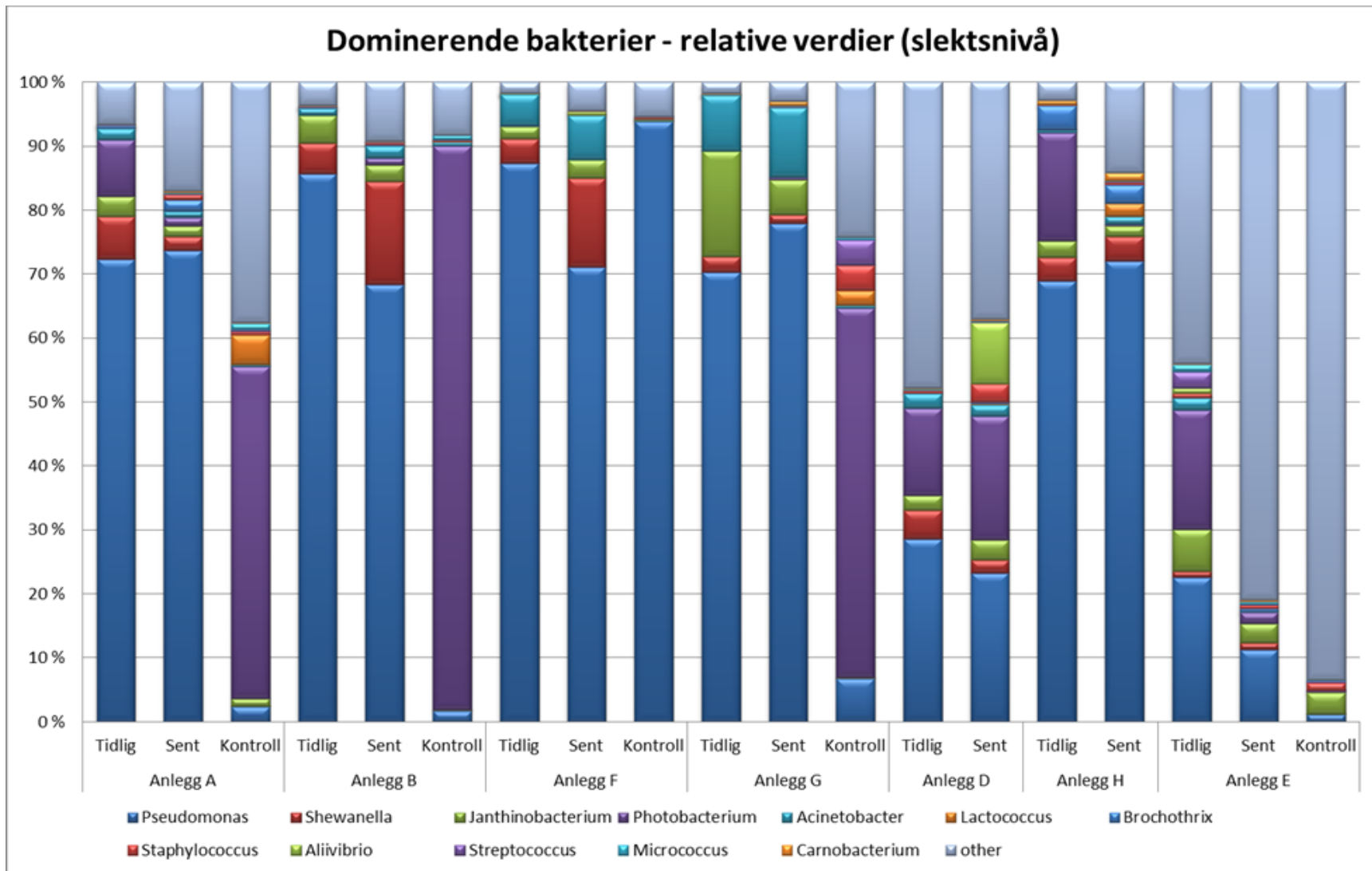
Kontroll er bløgget, sløyd og filetert for hånd

Hvilke bakterier dominerer?

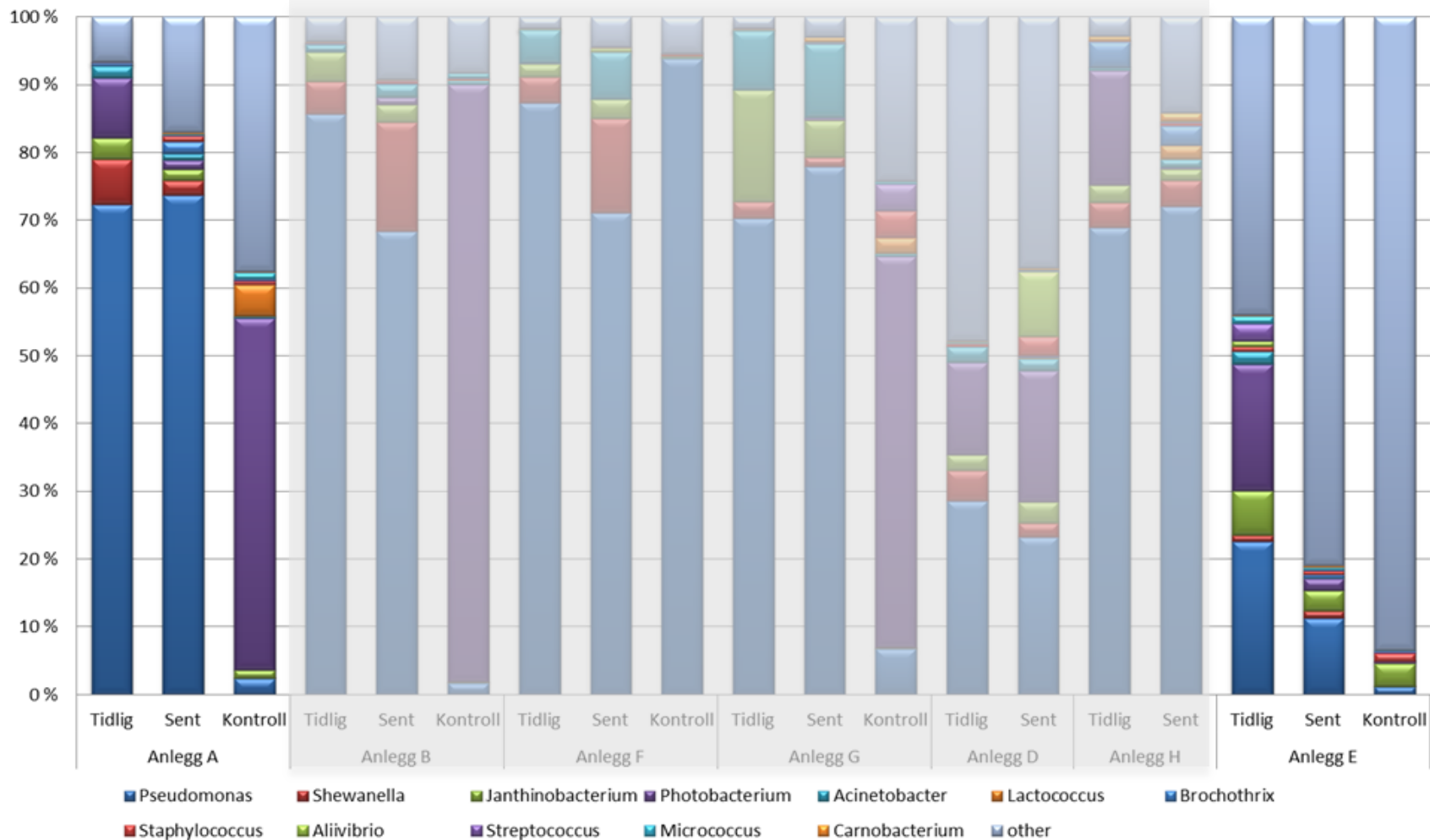
Etter 10 dagers lagring på is:

- Pseudomonas
  - Shewanella
  - Photobacterium
- } Forringelsesbakterier
- Generelt høyere nivåer av Pseudomonas i tidlig-prøver enn sent-prøver
  - To forskjellige typer/grupper av Pseudomonas dominerer i tidlig-prøver og sent-prøver
-
- Kontrollfilet domineres av Photobacterium

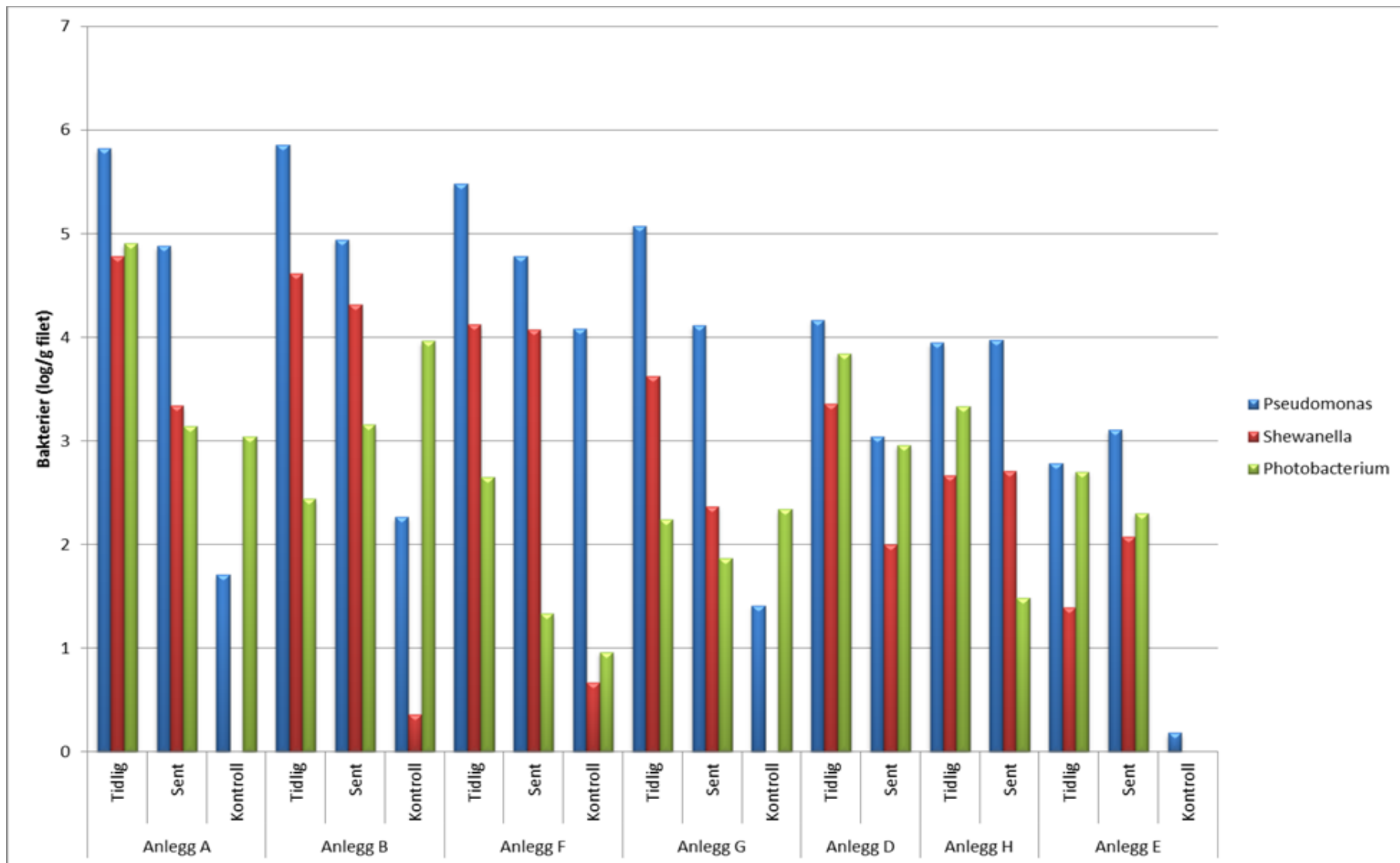
Hvilke bakterier dominerer etter 10 dagers lagring på is?

Dominerende bakterier - relative verdier (slektsnivå)

Nivå av viktige forringere etter 10 dagers lagring

Oppsummering forprosjekt

- Bakterier påføres laksen ved prosessering
- Det er variasjon mellom anlegg mht produksjonshygiene
- Lave bakterietall ved Dag1 har stor betydning for bakterienivå i lagringstiden og kan gi økt holdbarhet
- Antatt viktige forringelsesbakterier dominerte på laksen
- Renhold og betingelser for bakterievekst før produksjon ser ut til å være viktigere enn oppvekst av bakterier utover dagen.
- Spørreundersøkelsen viste at det er forskjeller i produksjonsforhold og –rutiner mellom anleggene (renhold, temperatur i lokalene)

Produksjonshygiene og holdbarhet av pre-rigor laksefilet

Nivå av bakterier og kartlegging av bakterieflora/mikrobiota på pre-rigor produsert islagret laksefilet

Even Heir, Solveig Langsrud, Birgitte Moen og Anlaug Ådland Hansen

Forslag til videreføring foreligger (2013-2015)

- **Bestemme hva som er potensialet for økt holdbarhet på islagret laksefilet**
- **Hvilke bakterier har størst betydning for spisekvalitet?**
  - Hvilke kvalitetsparametere påvirkes av ulike bakterier og hvordan?
  - Lagringsforsøk – Sensorikk – forbrukeraksept/-undersøkelser
  - Hvilke bakterienivå er akseptabelt ved produksjonsdagen for å oppnå en viss holdbarhet?
  - Vil økt hygienisk standard og økt lagringstid gi økt risiko for vekst av *Listeria monocytogenes* i løpet av lagringstida?
- **Hvor i prosessen bør tiltak settes inn?**
  - **Hva er de viktigste smittekildene** for kvalitetsreduserende bakterier i produksjonsprosessen?

Takk til....

- Fiskeri- og Havbruksnæringens Forskningsfond (finansiering)
- Anlegg som produserte og leverte pre-rigor filetert laks
- Styringsgruppa med representanter fra laksenæringen
- Prosjektmedarbeider ved Nofima, Ås

